

bekötötetésükkor az egyes hírlapok árkusai egy köteten belül összekeveredtek vagy áttévedtek más hírlapkötet árkusai közé.

XVIII. századbeli hírlapjaink becses könyvészeti emlékek, irodalom-, művelődés-, gazdaság-, politika-, társadalomtörténeti források. Könyvészeti meghatározásuk, kiegészítésük, gondozásuk fontos könyvtári feladat.

TRÓCSÁNYI ZOLTÁN.

Címlap nélküli ismeretlen könyvek. A debreceni ref. kollégium könyvtárában végzett könyvészeti kutatásaim közben akadtam rá a következő, eddig nem ismert hungaricumokra (a már leírtakon kívül):

1. (*Jerusalem veszedelme.*) A—B ív, 8°. Az egész 32 számozott lapból állott. Hiányzik belőle az 1—4. és 13—26. l., tehát a címlap is, mely számot adhatna szerzőjéről meg nyomtatási helyéről és évről. Protestáns, valószínűleg református prédikáció a török hódoltság korából. Erre vallanak következő részletei: „S már végtére a kegyetlen török is annyira beütötte orrát, hogy jobb részét édes lakó földünknek elfoglalván s maga alá hódoltatván, csak a galléra akadott kezünk között, úgy hogy méltán állatta egy tudós jámbor, Magyarországnak e nagy pusztulásán óhajtozván, ezelőtt 50—60 esztendőekkel (hátha még mai állapotjában látná!), hogy váraskák is alig maradtak e nagy birodalomból annyik, mint amennyi országok régenten ehhez tartoztanak!“ (30. l.); „... a longobardusokat... kiűzték a magyarok... Majd ezeket is immár (ha Isten rajtok nem könyörül) kiűzik a törökök“ (32. l.).

2. (SZILVÁS-UJFALVI IMRE:) (*In exequiis defunctorum. Halotttemetésükorra való énekek...*) A MKSzemle 1882. évi 91. lapján s ennek nyomán SZTRIPSZKY Adalékai 264. lapján, 2134. sz. a. 1691-re tett, de helyes olvasás szerint 1692-ben megjelent kiadásnál szemmel láthatóan régebbi kiadás. Igen kis alakban, de 8° nyomtatott könyv, melyből hiányzik a címlap, megvan azonban az 1598-i kiadás ide is átvett előszavából két levélnyi az eredeti E. S. U. aláírással, továbbá a szövegből az 1—296. oldal, vagyis az ívjelzés szerint az A. 3-tól T. 8-ig terjedő mindenik levél.

3. *Énekeskönyv* (Református). 12-r. Kezdődik a 241—2. lapot magában foglaló rongyolt levéllel, mely után megvan még a 243—270. és a 279. (tévesen 179.)—403. lap, közben a 357—8. jelzésű levél szintén rongyolt. Ezután következik a Mutató-tábla 11 oldalon. Minden többi ismert énekeskönyvtől elütő kiadású, melyet bizvást merek Kolozsvártt 1705-ben megjelentnek tartani, mivel SZENCZI MOLNÁR ALBERT-nek a RMK. I. kötetében 1703. szám alatt leírt zsol-tárfordításával együtt maradt fenn, s miként általában minden alka-

lommal, úgy bizonyára ekkor is együtt és egyszerre nyomtatott ki a kettő.

Egy ilyen címlaptalan nyomtatványt említettem a MKSzemle 1929. évi 87. lapján, mely egy magyar szerzőtől valamelyik külföldi egyetemen tartott latin disszertáció, de hiányzik a címlapja. Azóta a múzeumi könyvtárban rátaláltam ennek egy teljes példányára, melyből meggyőződtem, hogy az illető disszertáció nem más, mint a RMK. III. kötetében 2299. szám alatt leírt munka, vagyis ESZÉKI ISTVÁN-nak „*Quae et quanta sit auctoritas Sacrae Scripturae in versionibus vulgaribus*“ című, Utrechtben, 1665-ben megjelent értekezése, melyből éppen a csonka példány tulajdonosának, a sárospataki kollégiumi könyvtárnak szintén van ép példánya is.

ZOVÁNYI JENŐ.